

УДК: 339.92:339.5(100)
JEL: F02, F62, F63

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2023.50.0.5001>

ГЛОБАЛІЗМ, АНТИГЛОБАЛІЗМ ТА АЛЬТЕРГЛОБАЛІЗМ У МІЖНАРОДНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Ігор Шегинський

Львівський національний університет імені Івана Франка
79008 м. Львів, проспект Свободи, 18
e-mail: ihor.shehynskyu@lnu.edu.ua

Анотація. У публікації досліджуємо три наріжні тенденції сучасного світогосподарського порядку в умовах турбулентності та невизначеності. Глобалізм традиційно розглядають як процес посилення взаємозв'язків країн та людей. Антиглобалізм чинить йому опір, концентруючись на відстоюванні національних інтересів. Альтерглобалізм, як порівняно найновіша течія у міжнародній економіці, вишукує та пропонує альтернативу, намагаючись віднайти баланс між глобалізацією сучасного світу та відстоюванням національних інтересів. У статті аналізуємо вплив цих тенденцій на ефективність функціонування світової економіки, розглядаємо можливі їх наслідки для розвитку міжнародної економіки у перспективі. Особливу увагу звертаємо на те, як глобалізаційні процеси впливають на ситуацію в країнах, що розвиваються, та їх інтеграцію в світову економіку.

Ключові слова: глобалізм, антиглобалізм, альтерглобалізм, міжнародна економіка, інтеграція, національні інтереси, економічний розвиток, світова економіка, виклики глобалізації.

Постановка проблеми. Дослідження глобалізму, антиглобалізму та альтерглобалізму є важливим і актуальним для науковців та фахівців-практиків у сфері міжнародної економіки з різних причин. Найпершою з них є уможливлення глибшого розуміння процесів, що відбуваються у світовій економіці. Глобалізація є визначальним чинником, який впливає на міжнародну економіку. Дослідження глобалізму допомагає науковцям та практикам краще розуміти світогосподарські процеси та їх вплив на різні аспекти життєдіяльності суспільства, включно з економікою, політикою, культурою та довкіллям.

Іншою причиною є поглиблення аналізу викликів та можливостей. Концепції антиглобалізму та альтерглобалізму виникли як відповідь на виклики, пов'язані з глобалізацією. Їх вивчення допомагає науковцям ідентифікувати нові виклики та працювати над розробленням стратегій їх подолання. Одночасно це також відкриває й нові можливості для економічного і соціального розвитку національних економік та світової економіки.

Наступною причиною важливості та необхідності дослідження глобалізму, антиглобалізму та альтерглобалізму є те, що така діяльність сприяє розробленню нових теорій та моделей, які допоможуть краще пояснити та прогнозувати міжнародні

економічні процеси. Вони можуть включати розроблення нових моделей глобалізації, які враховують соціальні та екологічні вимоги, а також розроблення стратегій для ефективного впровадження альтерглобалізаційних ініціатив.

Такого роду дослідження є перспективними та можуть забезпечити серйозні практичні результати. Наприклад, вони можуть допомогти урядам та міжнародним організаціям у розробленні макроекономічної політики та стратегії, які враховують позитивні наслідки глобалізації й спрямовані на подолання її негативних впливів. Вони також можуть запропонувати бізнесу оперативніше адаптуватися до глобальних викликів та ефективніше використовувати можливості, які відкриває глобалізація.

Таким чином, дослідження глобалізму, антиглобалізму та альтерглобалізму має велике значення як для наукової спільноти, так і для суспільства в цілому, адже сприяє розумінню суті та управлінню одним з найважливіших процесів, що відбувається у сучасному світі [1,2,3].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Hag-Min Kim, Ping Li і Yea Rim Lee у своїй праці «Observations of deglobalization against globalization and impacts on global business. International Trade, Politics and Development.» аналізують деглобалізацію та глобалізацію та пропонують своє бачення причин та факторів деглобалізації. Вони також пропонують емпіричну модель для перевірки того, чи існує деглобалізація у світовій економіці, описують її наслідки та моделюють взаємозалежність між деглобалізацією та глобалізацією за допомогою трьох індексів глобалізації KOF: економічного, політичного та суспільного. У дослідженні, з метою визначення ступеня деглобалізації, були використані статистичні дані з 1970 по 2017 рік для розвинених країн та країн, що розвиваються. Учені прийшли до висновку, що деглобалізація була виявлена емпірично після світової фінансової кризи і проявилася як тенденція до зменшення частки імпорту в ВВП країни. На неї впливає імпорт благ, розподіл доходів країни та політична глобалізація. Як економічна, так і суспільна глобалізація негативно впливають на деглобалізацію, яка є більш очевидною в розвинених країнах, ніж у країнах, що розвиваються, і тенденція деглобалізації ймовірно продовжиться в різних формах [4].

Steven A. Altman і Caroline R. Bastian у праці «The State of Globalization in 2023» аналізують глобалізацію в 2023 році, враховуючи вплив глобальних подій, таких як пандемія COVID-19 та вторгнення московії в Україну. Вони, шукаючи відповідь на ключове питання, чи почали глобальні кризи та ескалація геополітичної напруженості згортати глобалізацію, змушені були дослідити три важливі сфери та паралельно відповісти на три питання: чи змінилися обсяги транскордонної торгівлі, переміщення капіталу, інформації робочої сили? Чи геополітична напруженість змушує світову економіку розбиватися на конкуруючі блоки? Чи глобалізація уступає місце регіоналізації? Відповідь на всі ці питання, на думку дослідників – незважаючи на посилення протистояння між США та Китаєм – все ще негативна [5].

Yanling, Xu у статті «A multidimensional perspective of the antiglobalization and alterglobalization trend of thought» аналізує різні аспекти антиглобалізації: філософські, політичні, економічні, технологічні, культурні, соціальні та міжнародні. Він вважає, що антиглобалізаційні та альтерглобалізаційні тенденції є новою формою політики та ідеології. З філософської точки зору, анти- та альтерглобалізація віддзеркалює серйозні суперечності та конфлікти глобалізації; з політичної – це радикальний політичний рух, щоб протистояти капіталізму; з економічної – він демонструє негативні наслідки діяльності транснаціональних корпорацій; з технологічної – це результат розвитку науки і техніки; з культурної – це прояв деконструювання мейнстрімного дискурсу

Заходу; з соціальної – це альтернативний спосіб вирішення глобальних економічних проблеми; а на міжнародному рівні антиглобалізація – це спосіб протистояння домінуванню США. Автор доходить до висновку, що глобалізація загалом є позитивним явищем у світовій економіці, але потребує певних змін у механізмах реалізації [6].

Klaus E. Meyer у статті «International business in an era of anti-globalization» діагностує та аналізує дві групи проблем антиглобалізаційного руху: нерівномірний розподіл переваг глобалізації та додаткові обмеження національного суверенітету. Зважаючи на це, він пропонує власне бачення того, як економісти-науковці можуть допомагати вирішенню цих проблем через дослідження, викладання та залучення громадськості [7].

Українські дослідники (О. Ю. Коржов, О. Постол, В. М. Денисенко, Л. М. Радченко) переважно аналізують філософські, політичні та політологічні аспекти глобалізму та антиглобалізму.

Виділення невирішених раніше частин. Варто зауважити, що, незважаючи на досить значний інтерес до вивчення глобалізаційно-антиглобалізаційних процесів у світі, деякі аспекти цієї проблеми все ще залишаються недослідженими. Зокрема, варто було б дослідити, як глобалізм, антиглобалізм та альтерглобалізм впливають на окремі національні економіки, групи країн чи регіони, або на конкретні галузі економіки. Окрім цього, доцільно дослідити, як ці тенденції впливають на міжнародні економічні відносини та глобальну політику. Ці проблеми можуть бути предметом подальших наукових пошуків.

Постановка завдання. У цьому дослідженні ми хочемо визначитися з історичним контекстом концепцій глобалізму, антиглобалізму та альтерглобалізму, зрозуміти їх основні ідеї та механізм впливу на міжнародну економіку, описати позитивні і негативні наслідки цих процесів, здійснити порівняльний аналіз глобалізму, антиглобалізму та альтерглобалізму, визначитися з тим, як можна застосувати на практиці позитивні аспекти глобалізму, антиглобалізму та альтерглобалізму та мінімізувати їх негативні наслідки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослівне тлумачення терміну «глобалізація» означає діяльність, пов'язану зі зближенням усіх країн і народів світу. З точки зору міжнародної економіки, глобалізація – це процес, рушійною силою якого є міжнародні торгівля й інвестиції, переміщення технологій та капіталу, який має різноплановий вплив на довкілля, культуру, політику, основні макроекономічні показники розвитку національних економік та рівень добробуту громадян різних країн.

МВФ визначає глобалізацію як зростаючу економічну взаємозалежність країн світу через збільшення обсягів транскордонних операцій з товарами, послугами, міжнародними потоками капіталу, а також через швидке поширення технологій. ЮНЕСКО трактує глобалізацію як сукупність економічних, соціальних, технологічних, політичних і культурних структур та процесів, що виникають внаслідок зміни характеру виробництва, споживання і торгівлі товарами та активами, які складають основу міжнародної політичної економіки". Всесвітня організація охорони здоров'я вважає, що глобалізація – це зростаюча взаємопов'язаність і взаємозалежність народів і країн, яка передбачає відкриття міжнародних кордонів для безперешкодного переміщення потоків товарів, послуг, фінансів, людей та ідей, а також зміни в інституціях і політиці на національному та міжнародному рівнях, які полегшують або сприяють таким потокам [8].

Економісти-міжнародники досліджують глобалізм через призму економічної інтеграції та глобальних проблем сучасності. Вони вважають, що глобалізація підвищує ефективність функціонування світової економіки та системно інтернаціоналізує умови і сфери людської життєдіяльності. В результаті глобалізації світова економіка (і не лише вона) стає щораз більше взаємозалежною від усіх її учасників. [9] Важливо звернути увагу на те, що глобалізм і глобалізація мають різний зміст. Глобалізацію вважають об'єктивним процесом, в основі якого лежить розвиток транспорту та засобів комунікації, він має системний характер, тобто охоплює всі сфери життєдіяльності суспільства. Глобалізм є свого роду філософією цього процесу.

Глобалізація, як процес, виникла значно раніше, ніж сам термін. Виникнення цього явища фахівці датують щонайменше 19-м століттям та пов'язують з прогресом в комунікаційних технологіях, транспорті, міжнародній торгівлі та інвестиціях, а також інтенсифікацією міграційних процесів. [10] Термін "глобалізація" фахівці почали використовувати на початку 20-го століття, замінивши ним французький термін "мондіалізація". Його сучасне трактування сформувалося у другій половині 20-го століття, стало часто використовуватися з 1990-х років для опису безпрецедентної міжнародної економічної активності після завершення «холодної війни». Процес глобалізації не був постійним: його переривали війни, економічні кризи та інші глобальні виклики. Проте, тенденція до посилення глобалізації залишається стабільною вже тривалий період часу.

Глобалізація має істотний позитивний вплив на функціонування міжнародної економіки. Найважливішими його напрямками є:

1. *Істотне зростання обсягів міжнародних інвестицій.* Глобалізація призвела до збільшення взаємозалежності світових ринків капіталів та поінформованості бізнесу про попит на інвестиції та їх пропозицію у найвіддаленіших країнах. Це дозволило інвесторам оперативніше ухвалювати рішення про можливість прибутковішого застосування їхніх тимчасово вільних коштів.

2. *Підвищення рівня життя людей в країнах, що розвиваються.* Товари та послуги, які довгий час були доступними лише в одній країні, стали доступними для великої кількості нових ринків, що уможливило повніше задоволення потреб людей.

3. *Підвищення рівня конкурентоспроможності економічних суб'єктів.* Бажання виробників економічних благ вийти за межі національних економік та розширити ринки збуту своєї продукції змушує їх шукати способи щораз ефективнішого використання обмежених ресурсів, створювати продукти, які можуть найкраще, найповніше, найефективніше задовольняти потреби споживачів.

4. *Сприяння економічному зростанню розвинених економік.* Глобалізація розширює діяльність бізнесу у світі, сприяє розвитку комунікацій, впровадженню досягнень науки і техніки у виробництво, вирішенню соціально-економічних, політичних та екологічних проблем [11].

Окрім позитивного впливу на розвиток світової економіки, глобалізація може мати й негативний вплив на її учасників, зокрема:

1. *Нерівномірний розподіл багатства у світі та суспільстві.* Глобалізація призводить до концентрації багатства в руках невеликої кількості людей або корпорацій, що підвищує соціальну нерівність.

2. *Зростання рівня безробіття.* Коли фірми переміщують виробництво в країни з нижчою вартістю праці чи інших факторів виробництва, кількість робочих місць в країнах базування зменшується, що позбавляє місць праці багатьох людей, збільшує трансферні платежі з бюджету країни, посилює соціальну напругу в суспільстві.

3. *Культурна гомогенізація*. Глобалізація може призвести до втрати культурного розмаїття, якщо домінуючі культури витіснять місцеві. У результаті цього можлива втрата культурного спадку та ідентичності багатьох націй та народів.

4. *Довкілля*. Інтенсифікація виробничої діяльності в країнах зі слабким контролем за дотриманням природоохоронного законодавства (або тих, у яких воно відсутнє чи надмірно ліберальне) може призвести до руйнування середовища життя людини та втрати біорізноманіття [12].

На відміну від глобалізму, антиглобалізм – це соціальний рух, який виник на початку 21-го століття проти моделі глобалізації, що базується на просуванні зовнішньоекономічної політики вільної торгівлі. Він відомий також як рух «за глобальну справедливість», «проти корпоративної глобалізації» або «проти неоліберальної глобалізації»; це філософія, яка відкидає існуючий світогосподарський устрій через переконання, що він знищує довкілля, нехтує правами працівників, загрожує національному суверенітету та інтересам країн, що розвиваються [13].

Джозеф Стігліц вважає, що концепція антиглобалізму існує тому, глобалізаційні процеси, на жаль, часто завдають шкоди країнам, яким вони мали б допомагати. Він вважає, що глобалізація сьогодні продовжує бути неправильно керованою, і тепер окремі її негативні наслідки переростають у щораз сильніше політичне невдоволення [3,14].

Пол Кругман в своїй роботі “Глобалізація та нерівність націй”, також пояснює чому у світі існують антиглобалістські настрої. Досліджуючи вплив глобалізації на географію розташування виробництва та вигоди від міжнародної торгівлі, він доходить до висновку, що за високого рівня транспортних витрат усі країни мають деяке виробництво, але у випадку коли транспортні витрати стають нижчими певного «критичного значення», формується модель “ядро-периферія”, і країни, які потрапляють до так званої периферії, зазнають істотних втрат, що проявляється через зниження реального доходу [15].

У цьому ж контексті Джеффри Сакс вважає, що США помиляються, коли розглядають міжнародну економіку як «гру з нульовою сумою», а не як спільне прагнення до глобального поліпшення економічного добробуту. Він вважає, що глобалізація має недоліки, але вона може бути корисною, якщо буде правильно керованою [16].

Отже, усі три вище згадані всесвітньовідомі економісти підходять до аналізу поняття антиглобалізму з різних точок зору, але, тим не менше, погоджуються, що глобалізація має великий потенціал, якщо її скеровувати у правильне русло. Також вони визнають, що неправильне управління глобалізацією може мати негативні наслідки, які й підживлюють антиглобалістичний рух.

Прикладами впливу антиглобалізаційної ідеології на міжнародну економіку можуть бути:

1. *Торговельні війни*, які виникають, коли країни намагаються активно захищати своїх товаровиробників від іноземної конкуренції.

2. *Надмірний протекціонізм у зовнішньоторговельній політиці*. Антиглобалізація може призвести до активного застосування митних та не митних бар’єрів у міжнародній торгівлі, які зведуть до мінімуму можливості використання абсолютних та порівняльних переваг.

3. *Нестабільність на глобальних ринках*.

4. *Зміна виробничих ланцюжків*. Антиглобалізація може змусити фірми внести істотні корективи у свої логістичні ланцюжки, пов’язані з постачанням сировини, матеріалів та реалізацією готової продукції.

5. *Міжнародна міграція робочої сили.* Антиглобалізація може обмежити міграцію робочої сили, що призведе до виникнення дефіциту праці в одних країнах та надлишку праці в інших [4, 17].

Ці чинники впливають на міжнародну економіку, змінюючи баланс сил на світовому ринку та впливаючи як на глобальну торгівлю, так і на міжнародну інвестиційну активність. Теоретично, за ідеального розвитку подій, антиглобалізація може мати й позитивні наслідки, зокрема, стимулювання вітчизняного виробництва та створення додаткових робочих місць національними виробниками.

Сучасні реалії такі, що антиглобалізаційна риторика стає щораз популярнішою. На цьому тлі виникають громадські рухи та організації, які виступають за/проти різних аспектів глобалізації, наприклад:

1. *Права працівників.* Багато антиглобалізаційних рухів існують щоб захищати права працівників, які порушують «глобалізатори».

2. *Екологічні рухи.* З'являється щораз більше «екологічних активістів», які виступають проти глобалізації через її негативний вплив на довкілля.

3. *Феміністські рухи.* Виступають проти глобалізації, бо вважають, що вона посилює гендерну нерівність.

4. *Захист прав корінних народів.* Є антиглобалізаційні рухи, що декларують боротьбу за збереження культури та захист прав корінних народів, які, на їх думку, порушують процеси, пов'язані з глобалізацією.

5. *Боротьба проти використання генетично модифікованих організмів.* Є активісти, що сформували та очолили рухи, спрямовані на заборону використання ГМО та «зеленої революції» в сільському господарстві.

6. *Антиринкові рухи.* Деякі антиглобалісти виступають проти ринкової економіки як такої та вимагають її реформування або й повної ліквідації [18].

В сукупності, ці рухи впливають на міжнародну економіку, оскільки в певний спосіб змушують політичну еліту реагувати на вимоги вище перелічених активістів та пристосовувати, більшою чи меншою мірою, міжнародну політику й практику світогосподарських зв'язків, інвестицій та регулювання до їхніх вимог.

На додаток до глобалізму й антиглобалізму існує ще концепція альтерглобалізму (або альтернативна глобалізація) – це соціальний рух, прихильники якого є прихильниками глобальної взаємодії, але виступають проти того, що, на їхню думку, є негативними наслідками глобалізації: нанесення шкоди або недостатнє сприяння захисту довкілля, ігнорування кліматичних змін на планеті Земля, економічна несправедливість, слабка захищеність прав і свобод найманих працівників, ігнорування самотності корінних культур і народів та відсутність зусиль для їх збереження, недостатня активність для збереження миру та слабкі гарантії громадянських свобод [19].

Основними цілями альтерглобалістського руху є:

- У середньостроковій перспективі: ліквідація або реорганізація і демократизація таких міжнародних організацій як СОТ, МВФ, СБ, забезпечення прозорості їх діяльності.

- У довгостроковій перспективі: створення альтернативних демократичних механізмів ухвалення рішень, що мають на меті вирішення міжнародних проблем, усунення соціальних, економічних, екологічних диспропорцій у розвитку національних економік [20].

Сучасні економісти (З. Бауман, М. Грановеттер, А. Етціоні, М. Кастельс, А. Сен, Дж. Сорос, Дж. Стігліц, С. Стрендж, А. Г. Франк, Д. Хелд, Н. Хомський, Ф. Шміттер, В. Штрек) вважають альтерглобалізм важливим рухом, що пропонує альтернативні

підходи до глобалізації [21]. Його прихильники вимагають вирівнювання заробітної плати працівників схожих кваліфікацій в усіх країнах світу, розширення та практичного впровадження міжнародно визнаних стандартів соціального захисту і охорони праці, створення нових форм співучасті найманих працівників в управлінні фірмами, запровадження міжнародної експертизи національного законодавства про працю з можливістю вживати заходів реагування щодо тих країн і корпорацій, які порушують права працівників [20].

Вплив альтерглобалізму на міжнародну економіку варто розглядати через його вплив на глобалізацію. Оскільки глобалізація призвела до посилення взаємозалежності ринків, країн та людей, а також до зростання диференціації доходів між багатими й бідними, руйнування довкілля, ескалації громадянських та міжнародних конфліктів, то альтерглобалізм пропонує альтернативні підходи до глобалізації, в основі яких лежать цінності демократії, глобальної та соціальної справедливості, захисту довкілля та прав людини, а не виключно економічних проблемах. В такий спосіб активна частина представників громадянського суспільства з різних країн об'єднується, щоб запропонувати дієву глобальну альтернативу Вашингтонському консенсусу, закликаючи уряди країн і народи впроваджувати справедливую систему участі в управлінні та сприяти глобальній громадській діяльності через соціальні мережі. Одним з прикладів альтерглобалізаційних ініціатив є Всесвітній соціальний форум, який працює як протипава до Всесвітньому економічному форуму. Він збирає не байдужих людей з усього світу, щоб запропонувати альтернативу неоліберальній глобалізації [20].

Варто наголосити, що категорії, дослідженню яких присвячена стаття (глобалізм, антиглобалізм та альтерглобалізм) є важливими концепціями, що впливають на сучасний світовий порядок. Глобалізм констатує і підтримує глобальну взаємозалежність та взаємодію в економічній, соціальній, технологічній та культурній сферах. Він сприяє вільному переміщенню через державні (митні) кордони економічних благ (товарів, послуг, факторів їх виробництва). На жаль, глобалізм також сприяє виникненню нових глобальних проблем, серед яких найважливішими є фінансова нестабільність, зміни клімату та руйнування довкілля, поява пандемічних вірусів, збільшення диференціації доходів громадян, міграційні кризи, конфлікти на культурному та релігійному ґрунті, транснаціональний тероризм.

Антиглобалізм – це рух, який має на меті протистояти глобалізаційним тенденціям у світовій економіці, особливо її негативним аспектам. Антиглобалісти критикують глобалізацію за сприяння нерівності, експлуатації малих економік та знищенню довкілля.

Альтерглобалізм підтримує глобальну співпрацю та взаємодію, але також прагне знайти шляхи подолання негативних наслідків глобалізації. Прихильники альтерглобалістського руху вважають, що глобалізація часто сприяє руйнуванню критично важливих для людства в цілому у окремої людини зокрема речей: чисте довкілля та сталий клімат, економічна справедливість, захист працівників, корінних культур, миру та громадянських прав і свобод.

Ці концепції тісно взаємодіють і мають взаємний вплив одна на одну в сучасному глобалізованому світі: глобалізм впливає на розподіл багатства та влади в світі, що провокує відповідь в формі антиглобалізму та альтерглобалізму. Антиглобалізм та альтерглобалізм впливають на політику та економіку країн, просуваючи зміни для того, щоб взаємодія між економічними суб'єктами будувалася, в тому числі, на засадах більшої справедливості та сталості в глобалізованому світі.

Перспективи подальшого розвитку глобалізму, антиглобалізму та альтерглобалізму в міжнародній економіці, визначаються політичними, економічними та соціальними чинниками, які призводять до того, що:

1) глобалізація не зникає і не занепадає, але змінюється. Товарні потоки (маємо на увазі торгівлю матеріальними речами) стабілізувалися після понад двадцятирічного зростання темпом, який вдвічі перевищував темпи приросту ВВП. Зараз темпи міжнародної торгівлі є такими ж, як і темпи приросту світового ВВП, а оскільки ВВП зростає, то й економічні зв'язки між країнами стають міцнішими. Щодо діяльності, пов'язаної з міжнародним переміщенням об'єктів інтелектуальної власності, інформації, потоків послуг та міграції іноземних студентів, то вона прискорилася і зараз зростає швидшими темпами, ніж потоки товарів. Протягом останнього десятиліття інформаційні потоки зростали більш ніж на 40 відсотків на рік, що підтверджує міцні позиції глобалізму у світовій економіці [22];

2) антиглобалістичні тенденції ймовірно будуть посилюватися через війну в Україні, пандемію COVID-19 та задекларовану багатьма країнами потребу у реалізації концепції «зеленого переходу», під яким розуміють майже повне припинення викидів парникових газів та трансформацію економіки у вуглецево нейтральну;

3) альтерглобалізм продовжуватиме пропонувати альтернативні форми глобалізації, засновані на цінностях демократії, глобальної та соціальної справедливості, захисту довкілля та прав людини. Ці ідеї привабливі, близькі для величезної кількості людей, але їх швидка реалізація, з великою ймовірністю, не можлива, оскільки великий бізнес має інше бачення подальшого розвитку світової економіки та торгівлі.

1. Held David, McGrew Anthony. *Globalization / Anti-Globalization: Beyond the Great Divide*, 2nd Edition. ISBN: 978-0-745-63911-6. Published 2007. 304 p.
2. *New Perspectives on Globalization and Antiglobalization. Prospects for a New World Order?* Edited By Henry Veltmeyer. ISBN 9781138267701. Published 2016 by Routledge. 266 p.
3. Stiglitz Joseph E. *Globalization and Its Discontents Revisited: Anti-Globalization in the Era of Trump*. W. W. Norton & Company, 2017 p. 336 p.
4. Hag-Min Kim, Ping Li, Yea Rim Lee. *Observations of deglobalization against globalization and impacts on global business*. International Trade, Politics and Development. ISSN: 2586-3932. Open Access. Article publication date: 4 December 2020. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ITPD-05-2020-0067/full/html>.
5. Steven A. Altman, Caroline R. Bastian. *The State of Globalization in 2023*. July 11, 2023. URL: <https://hbr.org/2023/07/the-state-of-globalization-in-2023>.
6. Yanling, Xu. *A multidimensional perspective of the antiglobalization and alterglobalization trend of thought*. Journal of Globalization Studies. Vol. 1, No1 / May 2010. URL: <https://www.sociostudies.org/journal/articles/140638/>.
7. Klaus E. Meyer. *International business in an era of anti-globalization*. Multinational Business Review. ISSN: 1525-383X. Article publication date: 17 July 2017. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/mbr-03-2017-0017/full/html>.
8. *Definition of globalization by different authors*. URL: <https://expertpreviews.com/definition-of-globalization-by-different-authors/>.
9. Williamson John. *Globalization: The Concept, Causes, and Consequences*. December 15, 1998. URL: <https://www.piie.com/commentary/speeches-papers/globalization-concept-causes-and-consequences>.
10. Adam Volle. *Globalization*. Economics. URL: <https://www.britannica.com/money/topic/globalization>.

11. Thomas Hoerber, Alain Anquetil. *Economic Theory and Globalization*. 2019. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-23824-7>.
12. Joseph E. Stiglitz. *Globalization and Its Discontents*. W. W. Norton & Company, 2003. 304 p.
13. Christian Fuchs. *Antiglobalization. Social movement*. URL: <https://www.britannica.com/event/antiglobalization>.
14. Richard N. Cooper. *A Review of Joseph Stiglitz' Globalization and Its Discontents*. URL: <https://scholar.harvard.edu/files/cooper/files/stiglitz.pdf>.
15. Paul Krugman & Anthony J. Venables. *Globalization and the Inequality of Nations*. Working paper 5098. DOI 10.3386/w5098. 1995. URL: <https://www.nber.org/papers/w5098>.
16. *A True Believer in Internationalist Liberalism: A Dialogue with Jeffrey Sachs*. April 19, 2019. URL: <https://oxfordpoliticalreview.com/2019/04/19/a-true-believer-in-internationalist-liberalism-a-dialogue-with-jeffrey-sachs/>.
17. Shang-Jin Wei. *Exploring the anti-globalization bias and the public policy it creates*. Oct 30, 2019. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2019/10/anti-globalization-bias-and-public-policy/>.
18. Puja Mondal. *Anti-Globalization Movements*. URL: <https://www.yourarticlelibrary.com/essay/anti-globalization-movements-essay/32995> (accessed 26 December 2024).
19. Nicki Lisa Cole. *What Is the Meaning of Globalization in Sociology?* July 02, 2019. URL: <https://www.thoughtco.com/globalization-definition-3026071>.
20. Arun Kumar Pokhrel. *Alterglobalization*. *Encyclopedia of Global Justice*. pp 30–35. URL: https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-1-4020-9160-5_572.
21. Louis Lefebvre. *Classical vs. neoclassical economic thought in historical perspective: the interpretation of processes of economic growth and development*. *History of Political Thought*. Vol. 21, No. 3, STATES AND SOCIETIES: pp. 525-542. URL: <https://www.jstor.org/stable/26219719>.
22. Olivia White. *How our interconnected world is changing?* McKinsey Global Institute. February 9, 2023. URL: <https://www.mckinsey.com/mgi/our-research/how-our-interconnected-world-is-changing>.

References

1. Held David, McGrew Anthony. (2007). *Globalization. Anti-Globalization: Beyond the Great Divide*, 2nd Edition.
2. *New Perspectives on Globalization and Antiglobalization. Prospects for a New World Order?* (2016). Edited by Henry Veltmeyer. Routledge. 266 p.
3. Stiglitz Joseph E. (2017). *Globalization and Its Discontents Revisited: Anti-Globalization in the Era of Trump*. W. W. Norton & Company, 336 p.
4. Hag-Min Kim, Ping Li, Yea Rim Lee. (2020). *Observations of deglobalization against globalization and impacts on global business*. *International Trade, Politics and Development*. Retrieved from: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ITPD-05-2020-0067/full/html>.
5. Steven A. Altman, Caroline R. Bastian. (2023). *The State of Globalization in 2023*. Retrieved from: <https://hbr.org/2023/07/the-state-of-globalization-in-2023>.
6. Yanling, Xu. (2010). *A multidimensional perspective of the antiglobalization and alterglobalization trend of thought*. *Journal of Globalization Studies*. Vol. 1, No 1. Retrieved from: <https://www.sociostudies.org/journal/articles/140638>.
7. Klaus E. Meyer. (2017). *International business in an era of anti-globalization*. *Multinational Business Review*. Retrieved from: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/mbr-03-2017-0017/full/html>.
8. *Definition of globalization by different authors*. Retrieved from: <https://expertpreviews.com/definition-of-globalization-by-different-authors/>.

9. Williamson John. (1998). Globalization: The Concept, Causes, and Consequences. Retrieved from: <https://www.piie.com/commentary/speeches-papers/globalization-concept-causes-and-consequences>.
10. Adam Volle. Globalization. *Economics*. Retrieved from: <https://www.britannica.com/money/topic/globalization>.
11. Thomas Hoerber, Alain Anquetil (2019). Economic Theory and Globalization. Retrieved from: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-23824-7> (accessed 21 December 2024).
12. Joseph E. Stiglitz. (2003). Globalization and Its Discontents. W. W. Norton & Company, 304 p.
13. Christian Fuchs. Antiglobalization. Social movement. Retrieved from: <https://www.britannica.com/event/antiglobalization> (accessed 23 December 2024).
14. Richard N. Cooper. A Review of Joseph Stiglitz (2010). Globalization and Its Discontents. Retrieved from: <https://scholar.harvard.edu/files/cooper/files/stiglitz.pdf>.
15. Paul Krugman & Anthony J. Venables. (1995). Globalization and the Inequality of Nations. *Working paper*. Retrieved from: <https://www.nber.org/papers/w5098>.
16. A True Believer in Internationalist Liberalism: A Dialogue with Jeffrey Sachs (2019). Retrieved from: <https://oxfordpoliticalreview.com/2019/04/19/a-true-believer-in-internationalist-liberalism-a-dialogue-with-jeffrey-sachs/>.
17. Shang-Jin Wei. Exploring the anti-globalization bias and the public policy it create (2019). Retrieved from: <https://www.weforum.org/agenda/2019/10/anti-globalization-bias-and-public-policy/>.
18. Puja Mondal. Anti-Globalization Movements. Retrieved from: <https://www.yourarticlelibrary.com/essay/anti-globalization-movements-essay/32995>.
19. Nicki Lisa Cole. What Is the Meaning of Globalization in Sociology? (2019). Retrieved from: <https://www.thoughtco.com/globalization-definition-3026071>.
20. Arun Kumar Pokhrel. (2000). Alterglobalization. Encyclopedia of Global Justice. Retrieved from: https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-1-4020-9160-5_572.
21. Louis Lefebvre (2000). Classical vs. neoclassical economic thought in historical perspective: the interpretation of processes of economic growth and development. *History of Political Thought*. Vol. 21, No. 3, STATES AND SOCIETIES: Published By: Imprint Academic Ltd. Retrieved from: <https://www.jstor.org/stable/26219719>.
22. Olivia White (2023). How our interconnected world is changing. McKinsey Global Institute. Retrieved from: <https://www.mckinsey.com/mgi/our-research/how-our-interconnected-world-is-changing>.

GLOBALISM, ANTIGLOBALISM, AND ALTERGLOBALISM IN INTERNATIONAL ECONOMICS

Ihor Shehynskyy

*Ivan Franko National University of Lviv, 79008 Lviv,
Prospekt Svobody, 18
e-mail: ihor.shehynskyy@lnu.edu.ua*

Abstract. In the publication, we explore three cornerstones of the modern world economic order in conditions of turbulence and uncertainty. Globalism is traditionally viewed as a process of strengthening the interconnections of countries and people. Antiglobalism resists it, focusing on the defense of national interests. Alterglobalism, as a

relatively newest trend in international economics, seeks and proposes an alternative, trying to find a balance between the globalization of the modern world and the defense of national interests. In the article, we analyze the impact of these trends on the efficiency of the world economy, consider their possible consequences for the development of the international economy in the future. We pay special attention to how globalization processes affect the situation in developing countries and their integration into the world economy.

Researching globalism, antiglobalism, and alterglobalism is important and relevant for scientists and practitioners in the field of international economics for various reasons. The first of these is to enable a deeper understanding of the processes taking place in the world economy. Globalization is a defining factor that affects the international economy. Studying globalism helps scientists and practitioners better understand world economic processes and their impact on various aspects of society's life, including economics, politics, culture, and the environment. Another reason is deepening the analysis of challenges and opportunities. The concepts of antiglobalism and alterglobalism emerged in response to the challenges associated with globalization. Their study helps scientists identify new challenges and work on developing a strategy to overcome them. At the same time, it also opens up new opportunities for economic and social development of national economies and the world economy. The next reason for the importance and necessity of studying globalism, antiglobalism, and alterglobalism is that such activity contributes to the development of new theories and models that will help better explain and predict international economic processes. They may include the development of new models of globalization that take into account social and environmental requirements, as well as the development of strategies for the effective implementation of alterglobalization initiatives.

Such research is promising and can provide serious practical results. For example, they can help governments and international organizations in developing macroeconomic policy and strategy that take into account the positive effects of globalization and are aimed at overcoming its negative impacts. They can also suggest business to adapt more operatively to global challenges and use more effectively the opportunities that globalization opens up. Thus, the study of globalism, antiglobalism, and alterglobalism is of great importance both for the scientific community and for society as a whole, as it promotes understanding of the essence and management of one of the most important processes taking place in the modern world.

Keywords: globalism, antiglobalism, alterglobalism, international economics, integration, national interests, economic development, world economy, challenges of globalization.

*Стаття надійшла до редколегії 07.10.2023
Прийнята до друку 29.11.2023*